РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
"УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба адресувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. Дж., второк 7-го вересня 1915. Ч. 105. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, September 7, 1915. N. 105.

ҐРОДНО ЗДОБУТЕ.

Союзні війска здобули перехід через ріку Дину.

Армія ґенерала Ботмера під Тернополем і Теребовлею.

Союзні війска перейшли на північи і на полудни ріку Серет.

БЕРЛІН (бездр. телеґр. до Сейвіл, Л. Ай.), 3. вересня. — **Послідна російська кріпость на півночи опинила ся в руках Німців.**

Головний німецький штаб оголосив урядово отсі вісти:

„РОСІЙСЬКА КРІПОСТЬ ҐРОДНО НАХОДИТЬ СЯ ВІД ВЧЕРА В ПОСІДАНЮ НАШИХ ВІЙСК.

„Нашим війскам удало ся вже вечером помимо сильного опору зі сторони Москалів здобути перехід через ріку Німен і заняти ціле місто та східні форти кріпости".

Місто Ґродно — отсе 12-та з ряду російська кріпость, які протягом одного місяця опинили ся в руках німецьких союзників.

Ґродно числило перед війною около 40.000 мешканців і було столицею ґубернії тої-ж назви.

Втрата Ґродна є дальшим ударом для Москалів і дає новий доказ на се, що російська армія не є всилі спинити дальшого побідного походу німецьких і австрійських війск. Ніхто з воєнних знавців вже тепер не припускає, щоби Москалям удало ся утворити нову оборонну лінію. Одинока надія російського штабу — се недалена зима. Москалі думають, що вже дощева осінна пора в значній мірі утруднить дальші воєнні операції неприятеля.

ВІЙСКА ҐЕН. ПФЛЯНЦЕРА ПЕРЕЙШЛИ РІКУ СЕРЕТ ПРИ ЙОГО УСТЮ ДО ДНІСТРА. — 1.400 ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ.

ВІДЕНЬ, 4. вересня. — Над Дністром і долішним бігом Серета відбув ся вчера завзятий і кровавий бій. Москалі ставили сильний опір, занявши сильно укріплені становища, які вже наперед були приготовили. Союзні війска взяли приступом становища Москалів і в богато місцях перейшли на другий бік ріки.

Міністерство війни подає отсі урядові вісти:

„Над долішним Серетом і його устєм до Дністра наші війска переломили російську лінію і перейшли на східний берег Серета. На північний схід від Синькова (над Дністром) наші війска взяли приступом російські становища, при чім полонили понад 1.400 Москалів".

АРМІЯ ҐЕН. БОТМЕРА ПІД ТЕРНОПОЛЕМ І ТЕРЕБОВЛЕЮ.

ВІДЕНЬ, 4. вересня. — Союзні війска під командою ґен. Ботмера очистили всю область між Стрипою а Серетом, проганяючи Москалів за ріку.

Урядове донесенє міністерства війни доносить:

„Армія ґен. Ботмера заняла всі становища Москалів між Стрипою а Серетом. Союзні війска зближили ся до Тернополя і Теребовлі. На східнім березі Серета Москалі заняли нові становища і ставлять сильний опір".

ЗДОБУТЄ ЗАЛОЗЕЦЬ. — 1.200 ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ.

ВІДЕНЬ, 4. вересня. — Вузеньке пасмо східної Галичини, яке находить ся ще в руках Москалів, малїє з кождим днем. Кождого дня можна вже надіяти ся, що союзні війска проженуть Москалів зовсім з Галичини і перейдуть границі подільської ґубернії. Коло Залозець удало ся війскам Бем-Ермолія в кількох місцях переломити російські становища і задати Москалям нові страти.

Урядове донесенє міністерства війни звучить:

„На схід від Бродів і на північ від Залозець війска ґен. Бем-Ермолія переломили знова в кількох місцях російську лінію і перейшли через ріку Серет. У вчерашній битві полонили наші війска 1.200 Москалів, між ними 1 полковника і 5 инших офіцирів".

СОЮЗНІ ВІЙСКА У ВІДДАЛЕНЮ 15 КІЛЬОМЕТРІВ ВІД РОВНА.

ВІДЕНЬ, 4. вересня. — На Волини воєнні операції відбувають ся з добрим успіхом. Боєва лінія йде через Олику, відтак понри Дубно і Кременець до Залозець. Віддаленє від кріпости Ровна числить всего 15 кільометрів.

Міністерство війни оголосило урядово отсі вісти:

„На Волини союзні війска під командою Бем-Ермолія посувають ся чимраз дальше в напрямі російської кріпости Ровно. Отся армія находить ся вже на лінії Олика-Дубно-Кременець-Залізці.

СПАЛЕНІ СЕЛА І МІСТА ПОКАЗУЮТЬ ДОРОГУ, ЯКОЮ УТІКАЛА РОСІЙСЬКА АРМІЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 4. вересня. — В швайцарській часописи „Ґазетт" оголошено лист одного австрійського офіцира, який служить при армії, котра находить ся на Волини. Про паленє сіл та міст подає він отсе:

„Відворот російської армії під зглядом страшного нищеня і паленя сіл та міст є майстерно переведений і пригадує відворот з часів Наполєона в р. 1812.

„За утікаючими Москалями горить велике море полуміни. Горять цілі села і міста, горить в поли збіже... За уступаючою армією ґен. Міщенка слідують добре зорґанізовані відділи козаків, яких задачею є, все палити і нищити на задах своєї армії. Сю задачу сповняють вони незвичайно спокійно.

„Коли наші війска підчас переслідуваня Москалів хотіли війти до Крилова (над Бугом), кожда улиця стояла в огни. Наші війска не могли перейти дорогами, які вели через місточко, але мусїли обходити його довкруги, що коштувало кілька годин часу.

„І Володимир волинський горів, коли австрійсько-угорські війска війшли до него. Місто Верба стояло також в полуміни. Кожде село на Волини від Буга до Ковля горіло. Наші війска нераз по кілька днів мусїли ночувати під голим небом".

ЦІЛКОВИТЕ ЗНИЩЕНЄ БРЕСТЯ ЛИТОВСЬКОГО.

РОТЕРДАМ, 5. вересня. — „Місто Брест литовський, яке числило 53.000 мешканців, вже більше не істнує", — пише кореспондент одної голяндської часописи, котрий мав нагоду війти до Брестя лит. враз з передною сторожию австрійсько-угорської армії. В своїм звіті подає отсей кореспондент живі картини знищеня, якого довершили російські війска, оставляючи свому неприятелеви згарища і пущу, позбавлену людий. Отсе слідує кілька описів сего наочного сьвідка:

„Коли ми дійшли до Брестя лит., мале передмістє Тересполь стояло в огни. Місцевість була зовсім опорожнена. На дверях і на вікнах були написані ріжні слова, які відносили ся до опущеня міста. І так одна напись була отсего змісту: „Не думайте, що Росія є побіджена".

„Ми війшли до середини кріпости і міста Брестя литовського з першими війсками, з 20. полком австрійської піхоти. Всі тяжкі гармати Москалї вивезли. Чим більше ми зближали ся до міста, тим яснійше показувало ся, що Москалї зробили все те, що були заповіли. Перед опущенєм міста російські війска запалили ціле місто, яке представляло велике море полуміни. Без виїмки, великі дво- і триповерхові склепи, мешкальні доми, публичні будинки — все те впало жертвою огню.

„Хоч всюди було горячо і небезпечно, ми ішли наперед поміж горіючими домами, щоби найти хоч одну вулицю, якої не досягнув огонь. Ми війшли до готелю, в котрім доперва горішний поверх почав горіти, в надії, що найдемо дещо зїсти і випити. Однак в середині не найшли ми нїчого. Чого Москалї не могли забрати зі собою, се знищили на місци.

„По довгім часї гляданя по горіючих вулицях міста, стрінули ми всего пять живих осіб: батька, матїр і троє дітий. Вони стояли на площі посеред кількох крісел і колиски. Все довкола них було в огни.

„Сей чоловік оповідав менї, що 16. серпня російський ґенерал Лєман видав був приказ, щоби мешканці зовсім опустили місто. Населенє міста вивезено на схід в трох партіях: 16., 17. і 18 серпня.

„Один оставший мешканець міста оповідав менї, що він не хотів опустити міста. Козакови заплатив він 30 рублів за се, щоби позволив йому остати ся в містї.

„Коли місто було вже опорожнене з мешканців, війскові власти приказали по домах все знищити. Послідної ночи перед занятєм міста австрійськими і німецькими війсками Москалї запалили ціле місто".

АВСТРІЙСЬКІ ВІЙСКА МАШИРУЮТЬ НА МІСТО ПІНСК.

БЕРЛІН, 4. вересня. — Австрійські війска на північний схід від Брестя литовського помимо тяжкого терену посувають ся скоро наперед. Отся армія перейшла через ріку Ясьолду (північний доплив Припети) і находить ся вже на лінії Дрогичин і Картуская Береза.

Урядове донесенє звучить:

„Австрійські війска під командою арх. Йосифа Фердинанда заняли місцевости Дрогичин і Картуская Береза. Полудневе крило сеї армії посуваєть ся здовж зелїзничого шляху в напрямі Пінска, віддаленого всего около 40 кільометрів".

АРМІЯ КНЯЗЯ ЛЄОПОЛЬДА ПОЛОНИЛА НА ПІВНІЧ ВІД ПРУЖАН 400 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 5. вересня. — Війска під командою баварського князя Лєопольда перебили ся через „бяловєжську пущу" і посувають ся тепер скорим кроком дальше наперед.

Урядовий звіт головного німецького штабу звучить:

„В битві на полудневий схід від Нового Двора а на північ від Пружан війска під командою князя Лєопольда полонили 400 Москалів і здобули 3 машинові кріси. Баварські війска, які помимо великих трудностий перебили ся через „бяловєжську пущу", ідуть тепер скорим маршом дальше на схід".

БИТВА НА СХІД ВІД ҐРОДНА. — 2.700 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 4. вересня. — Занятє міста Ґродна німецькими війсками попередили криваві битви на улицях міста, а відтак на схід і на полудне від Ґродна. Москалї ставили дуже завзятий опір, але безуспішно. Страти Москалів є тяжкі.

Урядовий звіт подає отсї вісти:

„В околиці Ґродна Москалї пробували ставити вчера опір. Однак наші війска з успіхом відбили всї напади і прогнали відтак Москалів дальше на схід. Ціле місто і всї форти є вже в наших руках.

„Переслїдуванє Москалів, які утікають також і в полудневім напрямі, триває без перестанку дальше. Москалї стратили в тих битвах 6 тяжких гармат і 2.700 в полонених".

В БИТВІ НА СХІД ВІД ҐРОДНА ЧИСЛО ПОЛОНЕНИХ МОСКАЛІВ ЗРОСЛО ДО 3.600.

БЕРЛІН, 5. вересня. — На схід від Ґродна битва триває дальше.

Урядовий звіт німецького штабу доносить:

„На схід від Ґродна Москалї уступили за ріку Котру (доплив Німену). Число Москалів, полонених у тій битві, зросло на 3.600".

ВІЙСКА ҐЕН. ҐАЛЬВІЦА ПОЛОНИЛИ КОЛО ОДЕЛЬСКА 3.000 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 3. вересня. — На полудневий схід від Ґродна німецькі війска під командою ґен. Ґальвіца розбили знова російські відділи і женуть їх дальше на схід.

Урядовий звіт звучить:

„Армія ґен. Ґальвіца переломила опір слабих задних сторожий російської армії на схід від Олексиць і Одельска. В тій битві стратили Москалї около 3.000 в полонених, 1 гармату і 18 машинових крісів".

НАД УСТЄМ РІКИ СВІСЛОЧА ВІЙСКА ҐЕН. ҐАЛЬВІЦА ПОЛОНИЛИ 800 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 4. вересня. — На північний схід від „бяловєжської пущі" німецькі війска перейшли болотнисті околиці над устєм ріки Свіслоча.

Головна німецька кватира доносить:

„Переслїдуванє російської армії у східнім напрямі відбуваєть ся без перестанку дальше. Війска ґен. Ґальвіца полонили знова 800 Москалів і перейшли устє ріки Свіслоча".

КОЛО МСТИБОВА ВІЙСКА ҐАЛЬВІЦА ПОЛОНИЛИ ДАЛЬШИХ 500 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 5. вересня. — Війска ґен. Ґальвіца посувають ся дальше на схід.

Урядове донесенє звучить:

„На полудне від Мстибова (коло Вілковіска) війска під командою ґен. Ґальвіца розбили російські відділи. 500 Москалів попало ся в полон".

НІМЦІ З ТРОХ СТОРІН ЗБЛИЖАЮТЬ СЯ ДО ВИЛЬНИ. 800 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 4. вересня. — Німецькі війска зближають ся чимраз більше до Вильни. Занятє міста може наступити кождої хвилї.

Урядовий звіт звучить:

„Від заходу посувають ся німецькі війска в напрямі Вильни здовж обох берегів ріки Вілїї. Рівночасно зближають ся до міста німецькі війска від полудня і від північи. В послїднім дни стратили Москалї 800 салдатів в самих полонених".

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА ПЕРЕЙШЛИ РІКУ ДИНУ. — 3.362 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 4. вересня.—Положенє на північно-східнім терені війни представляєть ся з кождим днем кориснійше. Сьвітла побіда армії ґен. Безелера над Диною належить до нових великих успіхів німецької стратеґії. По 10-дневній тяжкій боротьбі німецькі війска побили на голову російську армію, яка завзято боронила переходу через ріку, і перейшла на другий бік Дини.

Головна німецька кватира доносить:

„Армія ґен. Безелера взяла вчера приступом перехід через ріку Дину на північний схід від міста Фрідріхштадт. Притім полонено 37 російських офіцирів і 3.325 салдатів. Крім сього здобуто 6 машинових крісів".

Армія ґен. Безелера, під котрого командою німецькі війска здобули недавно тому Ново-Ґеоргієвск а попередного року Антверпію, прибула перед тижнем, щоби скріпити північну армію. Здобутє Німцями переходу через Дину потягне за собою також недалекий упадок Риґи.

Ще перед кількома днями російські воєнні знавці заповідали, що російська армія приготовила здовж Дини „трету" оборонну лінію. Тепер показало ся, що та нова лінія була ще слабша, ніж всі попередні.

РОДИМЦІ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ І НА ДАР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ!

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

При всяких нагодах: на вічах, на зборах, при роботї, на забавах, на весїлях, хрестинах і т. д. памятаймо про жертви теперішної війни у нашім рідним краю та збираймо як найбільше жертв на ту сьвяту цїль народну!

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ.

З приводу виступу філядельфійської ґазети „Америки" проти українських послів і провідників в Австрії та полеміки, яку сей нещасливий виступ викликав, забрала голос олифантська часопись „Нове Житє". В 35-ім числї сеї часописи знаходимо дві замітні статї на сю тему, в яких автори старали ся вияснити спірну справу. Зазначуємо, що автори обох статий старали ся бути безсторонними і не ставали анї по стороні „Америки", котра напала з лайкою на українських послів і провідників в Австрії, анї по стороні „Свободи", котра взяла їх в оборону, а одначе в основі і подробицях своїх виводів мусїли згодити ся із загально-народним становищем „Свободи".

Позатим „Нове Житє" вказує у згаданих статях також взагалї на нещасні українські роздори на американській Україні, обговорює їх трохи ширше і зазначує, що теперішна пора якраз надаєть ся, щоби їх усунути, а не піддержувати чи роздувати.

З уваги, що та народна недуга не є нинїшна і, що про неї слїд говорити все і всюди в тім напрямі, щоби лихо направити, ми подаємо обі статї у більших виїмках, щоби наші читачі мали змогу дізнати ся про погляди часописи, яка стоїть на боцї останних „файтів", „непорозумінь", „самостійних" виступів" і т. д., які мали місце на американській Україні від падолиста м. р.

Ось-що пише „Нове Житє" в першій статї п. з. „Без наголовку":

Уважаємо, що теперішна пора не є на такого рода сварні і лайки і що радше сї преважні історичні хвилї, що їх доводить ся нам переживати, кличуть нас до певного зісолїдаризованя наших сил, до взаїмної уступчивости і до як найбільшого притупленя партійних заострень. Коли провідники поодиноких відломків наших партий не стануть цїлковито вирозумілими для своїх-же братів, не полишать на боцї своїх нераз без'основних упереджень до других політичних напрямів, то загальна наша національна справа готова потерпїти фіяско. Такі борби повстають найрадше через амбіцію поодиноких людий і коли їх в зародї не залишить ся, так обхоплять вони мимохіть цїлий загал і дадуть почин до небезпечної війни: народних межиусобиць. До чого вони ведуть, нехай кожда із воюючих сторін прочитає уважно історію часів по смерти нашого великого князя і орґанізатора Володимира.

Уважаємо, що нам невідклично і без'условно треба йти не самітцем а в парі і під проводом наших заступників і представителїв в старім краю, що промовляють до всїх Українцїв, без огляду на кордони і політичні погляди, устами Загальної Української Ради, як всенародного ареопаґу. Уважаємо також, що загал повинен мати найдальше їдуче довірє і глубоку пошану до нашої старокраєвої репрезентації, між котрою трудять ся і надають ідеальний напрям нашій політичній роботї такі сьвіточі і пречисті характери, як Олесницькі, Романчуки і т. д.

Всї наші українські часописи повинні йти однодушно і приготовляти однообразно в основних справах наш загал на зустріч великим подїям. Національне осьвідомленє, патріотичне вихованє і роз'яснюванє нашого сучасного положеня і наших надій повинно бути важнїйше, як понаганї, телєґрафічні хрутарства з воєнного терену.

Між всїми нашими українськими часописями повинно бути сильне взаїмне порозуміне, хоч би через спільний комітет часописний, щоби працю над народом вести однаковою методою хоч на сей час воєнної заверухи. Такий спільний „Український пресовий комітет" станув би на перешкодї пописам зимнокровних полїтиків на сторінках часописий і більше зробив би для скріпленя сьвідомости національної і патріотизму, як всї дотеперішні проби орґанізаційні.

Зноваж у другій, надісланій статї „Нового Житя" п. з. „На тему нашої „вищої полїтики" (в тімсамім числї) автор (підписаний „селюх") пише ось-що:

Моя цїль є не ся, щоби станути в оборонї одної або другої сторони, бо се тільки заострило би справу; зрештою, нікуди правди дїти, річ, що стала предметом часописної полєміки, о стільки прояснила ся, що коли одна із полємізуючих сторін будувала свої політичні орієнтації на домислах, а не фактах, як сього в здоровій полїтицї вимагаєть ся, то й ся сторона мусить тим самим скапітулювати. Моя цїль є: звернути увагу загалу, а особливо наших українських часописий на самий факт часописного борбництва під теперішну тяжку пору. І так:

Ніколи наш нарід не ловив до рук рідної часописи з таким запалом як тепер. Се інстинктовне замилуванє загалу до часописи треба конче вихіснувати в сїм напрямі, щоби нетямущих осьвідомити, студених розіґріти, хитких навіяти постоянностю політичної орієнтації.

Богато разів вже читало ся тут чи там, як то при евентуальних мирових переправах будуть мати вплив американські Українцї. Може автори, чи автор сих солодких, окриленях надій, дійсно вірив у свої слова; звісно-бо: коли з вірою скажеть ся до гори, щоби вона двигнула ся і кинула ся в море, то так станеть ся. Та однак до сеї віри треба конче дїл. Хто властиво схоче числити ся з членами нашої нації, коли їх мирові конференції застануть в такім станї національного „осьвідомленя" і політичної „зрілости", як під теперішну пору! Хто чув їх голос? Хто добачує їх у статистичних датах? Хто відчуває натиск їх національних симпатий і стремлїнь? Розкинений нарід по велико-міських торговицях, замінений у ледви-чутні скрипучі колїсцята по американських фабриках, обдертий з людських прав і приголомшений, без тих спільних ниток, що лучать синів рідної батьківщини... — як-же він буде забирати голос чи там впливати на хід мирових конференцій?

Чи се може зневіра? Нї, се гірке слово на тему нашого вічного безголовя: межиусобиць і борбництва.

Поки нарід не буде мати своєї національно-політичної репрезентації, що промовляла би в імени нашого загалу в справах загально-народних, поти ми не тільки калїки, але нас в дійсности нема на базари сьвітової політики. **Треба отже Сойму, треба соймових послів, треба не тільки національної законодатної власти, але й моральної екзекутиви.** Кождий сьвідомий се признає, що се пекуча справа. Були може деякі почини, показали ся однак слабкими, бо в основі не мали ясної, недвозначної української ідеї, бо людські конвенанси приголомшили сї почини і запечатали. Але Сойму, загально-української політичної інституції треба, а його тепер нема!

Найбільше пригожа пора до сього — се хвилї воєнної заверухи. Сего не треба довше поясняти. Та — питаю — чи-ж можна вихіснувати сю пригожу хвилю тодї, коли часописні лайки роз'єднають загал нашого народу і особисті анімозії „полємістів" поставлять табор проти табору? Чи-ж природним наслїдком того всього не буде кілька Соймів і без лїку народних послів? Подробили ми наші запомогові орґанізації, — бачимо наслїдки надто ясно! Подробили ми наші віроісповідні громади, — лекше тепер вовкам вівцї красти! Подробили ми наші всїлякі просьвітні комісії — ну, то бачимо, як ми дуже нарід просьвітили! Всьо у нас числило ся на ваґу доляра, всьо для бізнесу! А може чей-же тут, де дійсно важить ся наша доля, устане се дробленє, а особливо устануть вперед причини до дробленя!

І знов доходимо до заключеня: Проч з часописною лайкою, проч з ятренєм ран, проч з роз'єднюванєм! Як всї наші часописи, яко речники народних мас, щиро і згідливо приготують нарід до великого дїла, дадуть загалови однаковий напиток, хоч може з неоднакових начинь, тодї доперва в дійсности легко прийде **до основаня українського Сойму в Америцї**, а тимсамим наш голос в політичних справах не буде принагідним звуком, а стане голосом цїлого нашого загалу.

СКЛИКАЙТЕ УКРАЇНСЬКИЙ СОЙМ ЯК НАЙСКОРШЕ!

(Статя надіслана.)

Вже досить давно пишеть ся в американській пресї про потребу скликаня українського сойму і чим на далї се скликанє відкладаєть ся, тим більші виринають перешкоди. До недавна всьо було майже гаразд—не було жадних сварень нї критики між американськими українськими часописями щодо становиська та поступованя наших проводирів у старому краю—аж тут нараз вибухає бомба-критика на тих, хотя доси дали тисячі доказів своєї невтомимої працї й надмірного труду для добра всього українського загалу.

Люди, що писали сю критику, повинні знати се, що українські проводирі в Европі се не американські; що вони доси там жили, боролись за права для свого народа та тепер, коли прийшла ся війна, а з нею й надія на визволене українського народу з під чужого ярма — вони мусять надлюдськими силами старатись, щоб осягнути для свого народу всьо, що буде можливе, а то тим більше, що вони не прийдуть тут до Америки бізнесу робити, але яко заступники й проводирі народу є зобовязані й на далї стояти на сторожі його прав.

Писакам в Америцї легко критикувати, бо мабуть не відчувають тих страшних перепон, якими наші провідники в Европі зі всех сторін є окружені.

Тому, щоб положити конець всяким безпотрібним полемікам, щоби мати більшу і тіснїйшу сполуку з ходом української справи в Европі, щоб американські Українцї знали більше про стремлїня і дотеперішні, підчас війни, здобутки та про обіцянки від воюючих і невтральних держав, так конечним є, щоб заповіджений сойм скликано як найскорше.

Всї, без ріжницї релїгійних чи партійних переконань повинні сього від делеґації Загальної Української Ради на Америку **домагатись**, щоб ся делеґація рушилась та заповіджений сойм скликала. В першій мірі преса з'обовязана подбати про се, щоби делеґації З. У. Р. сю **дуже трудну роботу улекшити**, та як найбільше помочи до її здійсненя.

Такий сойм положить конець всякому непорозумінню й недовірю, яке вже зачинає щораз більше понипрятись, поставить нашу справу і нас самих яснїйше перед американським сьвітом, дасть спромогу канадійським Українцям трохи рушитись перед канадійський загал (доси не мають сьмілости нігде рушитись), а також вплине на збиранє жертв на повоєнний фонд України.

Не відкладати справи! Не викликувати сварнї і непорозуміня! Не ставляти перешкоди у так великому і важному дїлї, але всіми силами старатись, щоб сойм зістав скликаний чим борше і як найзгідливійше!

Українець з Канади.

ОСЬВІДОМЛЮВАНЄ УКРАЇНЦІВ, ПОЛОНЕНИХ З РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ.

Не одному з американських Українцїв певно приходила до голови така гадка, що добре було би, аби Українцї в Австрії подбали про осьвідомлюванє російських бранцїв української народности. Але така гадка зродила ся також і в наших братів в Австрії, а видно се з того, що власне таку гадку перевели вони вже в дїло. Се дїло дуже красне і заслугує на признанє, бо се добрий спосіб для розширеня української народної сьвідомости на землях теперішної російської України. І се буде одна з тих користий, які війна приносить по при величезні шкоди і страти.

Пише про се **о. Евген Турула** з міста Фрайштадт, в Горішній Австрії, в листї до **о. Василя Турули** у Вунсокет, Р. Ай., з якого отсе за дозволом адресата подаємо дотичний уступ:

„В страшний переломовий добі доводить ся менї до Тебе писати. Що будучая хвиля принесе — годї збагнути. Від очікуваня красшої долї для нашого народа втомить ся ум чоловіка. Я від вибуху війни був у війську два місяцї капеляном військовим. Відтак недужий на очи перебув до грудня у шпитали на віденській клїніцї. Від грудня доси працюю яко член „Союза визволеня України" над **полоненими Українцями**, котрих вибрано з усїх таборів полонених з російської армії й уміщено в однім таборі у Фрайштадт, Австрія Горішна. Кромі аґітаційної роботи занимаю ся з ними співанєм українських пісень та українською народною музикою. Праця приносить добрі плоди. Коб лиш політичні обставини були так дальше сприяючими та дозволили Союзови розвести працю на своїй вольній землї".

Се буде красний дар з кровавих років австрійських Українцїв — Українцям російським.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

I.

Лист з Вартберґу, писаний дня 24. мая 1915 до Михайла і Івана Срайків в Капер Кліф, Кан.

Дорогі мої Брати! Дуже менї сумно, що Ваші листи до нас (село Городниця, повіт Городенка) не доходили. Се тому, що у нас розсів ся ворог, але як Бог поможе, то ми його виженемо геть. Я зістав асентированний 9. цьвітня 1915 р., а то тому, що в тім часї ворог цофнув ся від нас далї. Забрали до війска всїх здорових мущин від 18 до 42 років житя; остали ся лише криві, слїпі і слабі. Нас тут з Городницї є в однїй касарни 30 мужа. Нам було прикро з ворогами, але то нїчого; ми їм ся не піддавали і вони не могли нам нїчого зробити. Москвофіли Іван Штифурак і Франко Ковальський зістали страчені. У нас тепер є файна сила. Я дістав лист з дому, в якім менї доносять, що весну вже люди обробили, але жита повипрівали. Вороги забили щось три жінки і кілька коний. Дня 18. червня відїздимо вже до маршкомпанії. Нам тут дуже весело, бо нас є тут богато. Жартуємо і співаємо, але не знаю, як далї буде. Може нам Бог поможе здобути свою рідну землю, свою матір рідну, котра нас кормить і утримує. Ми маємо сьміло наперед іти, відважно, з покорою і з кріпостию. У нас збіжа не дуже ще бракує, але не знати, як далї буде, бо тепер жито випріло, а на Венґрах вимокло, але ще є тогідний хліб. У нас ячмінь по 16 ринських, жито по 18 р., барабольо по 5 корон, а кукуруза по 18 ринських. Нарікають також люди на посуху. Тут у Вартберґу добре, є файний хліб, але ми у такі гори заїхали, що я ще таких гір не видів. З Коломиї сюди то ми їхали 4 доби. Тут самі Нїмцї, але добре, що хоч добра руська шаржа є. — Дай, Боже, Вам здоровля! Ваш брат Семен Срайко.

II.

Лист з Королївки, повіт Борщів, писаний дня 30. мая 1915 до Ф. Вербового в Канадї. (Сей лист прислав нам до опублікованя п. Антін Фучак, шваґер Вербового).

Дорогий Мужу! На сам Великдень була тут битва в околици Синькова. Такий був гук і шум по лїсї, що ми мало не погинули зі страху. Ми повклякали перед образом Матери Божої і зачали плакати й ридати та просити о поміч і ратунок нас бідних, аби ми ще хоч тілько жили, щоби своїх мужів побачити, а дїти татів. З Королївки не пійшов анї один Жид, зате з Залїщик всї повтїкали. Жидів тепер зганяють геть до купи як вівцї і є чутка, що вони заберуть ся до свого краю, Палестини. Залїщики дуже побиті, доми порозбивали, а в нас ще тихо до котрогось часу, битви ще доси не було. Ви дякуйте Богу, що хоч там жиєте, бо з нами Пан Біг знає, як буде. Я дуже бідую, бо нема де заробити, анї що продати. Не маю чим палити і нема за що купити. І шматя бракує, бо дуже дороге. Тепер полотно по 6 шусток, а фунт мила 1 корона. Сїрник, що коштував перше 1 сотик, тепер 10 сотиків. Всьо дороге і хлїб дорогий. На сьвята було що їсти, але всьо було немиле, бо на сьвітї нема добра. Тепер тяжко дуже о ґрейцар. Отець би заратували, але самі нїчого не мають. Старий кьсондз Стеблецький умерли. Тепер що ночи варта, а я бідна остатне мушу продати і платити вартівникови, що іде за мене на варту. Не дай варти, то 35 кр. кари. Не одна біда докучає, але десять. — Петронеля Вербова.

III.

Лист з села Топорівцїв, повіт Чернівцї (Буковина), писаний до Дмитра Старчука в Канадї (прийшов на місце призначеня дня 8. липня 1915).

Дорогий Мужу! Ми всї здорові. Нельо (батько) пійшов на форшпан перед Спасом в середу і ще доси не вернув. Я би Тобі писала геть за все, але ся бою. В нас була велика битва перед шутковою (цьвітною) недїлею в пятницю, то-м не мала гадки, що будемо жити. Доки в нас було наше військо, то нам було добре, бо за худобу добре платили, а як увійшли на село Москалї, то велику біду робили і богато хат попалили. Як підпалили Мошка Вінклєра, то згорів цїлий ряд хат — кільканайцять нумерів. У нас великі страхи, бо тепер бють ся під Чернівцями. Хлїб дуже дорогий. Корець кукурузи коштує 40 корон, а в Новоселицї 14 корон. Фільварок чисто згорів. Ми дуже [illegible]; лиш ями копаєм та хлїб закопуєм; на себе ями копаєм, бо великі страхи маєм. Бальони лїтають поверх нас як [illegible]чики у воздусї. Дякуй Богу, що-сь у Канадї, бо вже-сь міг давно загинути. Я мусїла продати корову, бо [illegible] дуже крали худобу. І наші не [illegible], бо забирали Москалї. За корову [illegible] 70 корон. Як прийшло наше [illegible], то я продала телички за 250 корон. Виховала-м їх від Турків бесараб[illegible] нашим мусїла-м продати. Моло[illegible] корову і бички тримаю. Тепер [illegible] військо знов прийшло, то про[illegible] телята і 2 пацюки, бо Москалї [illegible] за дурно. Я трохи поля обсїяла, бараболю посадила, але не всюди, бо тут були декунки і дроти, то богато землї лежить пусткою. Нїхто тут не [illegible] тепер про маєтки, лиш коби жити та кавалок хлїба аби був. По Великодни в середу був у нас асентирунок. [illegible] хто був, то взяли, а лишили лиш [illegible] старого і кривого і слїпого. Від [illegible] всї Жиди повтїкали до Черновець. [illegible] Хати чисто попустошили — нїчого нема. Андріяша Іремку, Кулуцу Іремк[illegible] Гору Франзія повісили наші на вишни коло шандарів на самий Великдень. Івана Басарабу, Василя Лисенкова і Тодося Колишного то повісили у Раранчи. Не вільно говорити нїчого на жалість царя, бо то біда: земля уха має. Будь здоров і відпиши менї на сей лист — Твоя жінка Катерина.

IV.

Лист з над італійської границї писаний дня 20. мая 1915 (три дни перед виповідженєм війни Італією Австрії) до Михайла Жачковського в Амитивил, Л. Ай., Н. Й.

Дорогий Приятелю! Я здоров, але нема що їсти анї курити; приходить така біда, що далї не йде, бо всьо тут дуже подорожіло: що коштувало колись 10 центів, то тепер 60 і ще навіть не годен дістати. Я тепер уже в иншім місци на війнї: у так званім приморськім каналї, 7 кільометрів від Італії. Тут дуже весело, але небезпечно. Родять ся тут фіґи, помаранчі і цитрини, а черешнї вже дійшли (доспіли). Та ми тут довго не будемо, бо щось сподієм ся з Італією — і така біда: що ся має кінчити, то ся зачинає. Тут ріжного нашого війска нарокувало дуже богато; така [illegible], що трудно що дістати — хоч гинь без часу! Коби Бог дав усе те перебути і свою жінку та дїти побачити і свою рідну землю, на котрій ми ся родили. Правда, що там в нашій Галичинї вже нїчого нема; всьо попереверталє, як міста так села; поля наші кулями зорані, а трупами засїяні — сум і недоля! Боже, Боже! Аж не мож говорити, бо ся тїло трясе, які тут страхи! Тут нема спокою анї в день анї в ночи; все гремлять гармати так страшно, що аж земля дрожить. От така біда на сьвітї тріщить. Чоловік раз-враз як на морові. Боже, Боже! Змилуй ся над нами! Боль-

Війна в Европі є не лише оружною але і грошевою війною.

ще не можу вже писати... Ваш приятель Гринь Угрин.

V.

Лист з Богданця (біля Пардубиць) в Чехії, писаний дня 16. червня 1915 до жінки Стефана Кохана в Джерзи Сіти Н. Дж.

Дорога Сестро! Витаю Тя щирим серцем і хочу ся довідати о Твоїм здоровлю і поводженю. Я ще доси здоров, а поводить ся мені смутно. Вже минає рік, як я на війні, а тій війні і кінця не видно; чим дальше, то щораз більше она зачинає ся. Про родину не знаю нічого, а там тепер велика битва коло Перемишля і коло Мостиск і коло Львова. Тут на Чехах страшна посуха; ще від Великодних сьвят нема дощу і врожаю нема доброго. Доношу Тобі, що Михайло Жук (музика) є у віденськім шпитали вже 6 місяців. З машинового карабіна дістав 6 кульок в одну ногу, а 1 в другу. Писав до мене, що йому обі ноги відтяли. Михайло Вандьо і Михайло Марко є в шпитали у Моравії. Їх поранили в ноги кулї дум-дум і через тім повідрізували ноги в колїні. Микола Жук і його брат зістали убиті під Краковом. Не пишу Тобі богато, бо не маю часу, бо я все в службі. Кінчу, Сестро, з Тобою розмову і сердечно Тя поздоровляю. Поздоровляю також шваґра Стефана Кохана. — Твій брат Іван Саїк. (Іван Саїк походить з села Малнова, повіт Мостиска, а служить при 8. полку драгонів — тепер при ремундах).

ДОПИСИ.

З YOUNGSTOWN, O.

Тут в Юнґставн, О., живе поважне число Українців, але жаль, що усе спить сном блаженних та трудно той нарід уже збудити, бо провідники сего народа його ще лучше присипляють, знаючи, що в темнім народі їх щастє. Час уже нам, панове Юнґставнці, встати з того твердого сну та взяти ся уже раз до діла тут на американській земли та розширювати сьвідомість межи чужинцями, щоби нас чужий нарід пізнав, що ми теж живем і в нас єще руська кров бє. Бо наші братя в рідній вітчині не мають тепер нагоди брати ся до народної праці, бо вони глядають захисту для прокормленя свого тіла, бо ворог знищив нашу рідну вітчину, забрав весь добуток, а решту спалив. Остали наші братя і сестри на ласцї Божій без куска хлїба і хати. Так отже вони простягають до нас свої зморені голодом руки та просять о милостиню нас заморських Русинів, щоб ми були трохи над ними милосерні та отворили своє щедре серце та помогли тим збідованим нашим братям і сестрам в старім краю, щоб вони єще прожили якийсь час, щоб не пійшли з голоду сиру землю їсти, бо як сказав Господь в своїх заповідях: люби ближньогo як сам себе. І хоч вони тепер в нужді, ми не повинні їх вирікатись, але повинні спішити їм радо з помочию, за що колись Господь і за нас не забуде.

Тут в Іст Юнґставн зістав заснований комітет несеня помочи рідній вітчині і сей комітет радо трудить ся та збирає датки на голодуючих братів в рідній вітчині. Хоч богато находить ся наших Русинів, котрі нераз і нарікають, що з них усе ся здирає, але се лиш засліпленці, котрі не знають, хто вони є. Тому відзиваєм ся до Вас, Братя і Сестри, котрі чуєте біль своєї вітчини, не жалуйте тих кілька центів а офіруйте чи на забавах чи при роботї, за що Вам Господь стократно заплатить.

Тепер мусимо признати сердечну подяку панні Яфині Курилець і панні Олені Пасічник. Тих дві панночки теж вступили до комітету несеня помочи рідному краєви та радо стараються обтерти слези нашим братям і сестрам в рідній вітчині. Вони перші з дївчат в Юнґставн зачинають працювати для свого народа, дбають, аби наш нарід не пропав. Тож усї дївчата в Юнґставн і околици повинні брати собі приклад з тих двох дївчат та їти в їх слїд і працювати для добра свого народа та заспокоїти плач і мольби до нас о поміч, за що колись від наших братів почують з їх уст сердечне спасибіг.

Честь Вам, Панночки Я. Курилець і О. Пасїчник, що Ви в однім тижни потрафили ту книжочку розпродати ч. 49, хоч обовязані роботою, але не жалували часу та зібрали сей дар, о який кличуть до нас з рідної землї. Останьте на далї трудящими і дбалими, за що колись Ваші імена будуть записані золотими буквами в кождого сьвідого Українця і Українки. Най Господь кріпить Ваші сили при дальшій пильній праці для поневоленого руського народа.

За комітет: Роман Гіль, Константин Солодуха, Йосиф Залановський.

З NEW ALEXANDRIA, PA.

Відгомін страшного плачу і неустанного зіботаня бідних сиріт і вдів з рідних сторін відбив ся і в нашій околици. На доказ того в нашій русько-українській громаді відбуло ся в неділю 1. серпня с. р. віче в справі теперішних подій в нашім ріднім краю.

Точно о годині 2.30 пополудни п. Николай Кіч отворив віче короткими словами, але зворушаючими серця, пояснив зібраним цїль віча і представив теперішну нужду в старім краю. Відтак покликав на предсїдателя віча п. З. Бичинського, дорогого нам гостя з Пітсбурґа. Вічевики привитали свого предсїдателя вічевого рясними оплесками. Предс. подякував за вибір, просив присутних о терпеливість і вислуханє бесїдників, а опісля покликав на секретарів низше підписаних. Позаяк на сю хвилю був до нас прошений о. П. Єзерський, парох з Ембрідж, Па., а не приїхав, то п. Бичинський змушений був весь тягар вічевий перенести на своїх грудях. Честь і слава такому чоловікови, бо в нас нема кому сповняти патріотизму, то п. Бичинський доложив всїх сил і зробить тоє сам, що звичайно робить кількох, то кождий признає що се єсть геройство в патріотичнім ділї.

По першій короткій промові п. Бичинського п. Н. Кіч виголосив довшу декламацію з подій воєнних в ріднім краю. Декламація була зворушаюча до глубини серця, що майже кождому з присутних покотили ся сльози по лицях, і публика нагородила декляматора грімкими оплесками.

Дальше забрав слово п. Бичинський і виголосив реферат, що тривав понад 2 години. В нїм бесїдник відкрив причину і виновників війни, представив нужду наших рідних на зрабованій ворогом земли, і що буде, коли нашу рідну землю покриє зима і заборонить навіть травою живити ся безталанним вдовам і сиротам. Дальше прийшов до того, яка доля стрінути може цїлу нашу Україну і хто сю долю може нам дати. Однак годї тут всї точки наводити. Зазначу тілько, що кождому принялась заповідь І. Франка: Кождий думай, що на тобі міліонів стан стоїть. Бо армія, котру поставили лїкарі-фізики з мечем, боре ся за долю Австрії, а за долю України мусять поставити армію лїкарі духа і вона мусить бути послушна як і перша. Бо за долю мілїонів свого народу мусиш дати ти отвіт! Дальше бесїдник завізвав присутних до складаня жертв для вдів і сиріт. Хотяй небогато було присутних, то жертви були досить гарні, бо зібрано $69.60.

На внесенє п. М. Богоноса ухвалили вічевики вибрати комітет до збираня жертв на сю цїль і на далї поза вічем. До комітету вибрані пп.: Ів. Васильчак, М. Богоніс, Н. Кіч і Ів. Бриґідир.

Дальше забрав слово п. Ів. Процик і взивав присутних, щоб не тратили свого ідеалу, бо надія вже певна, що Москаль до нас більше не вернесь.

При кінци забрав ще слово п. Бичинський і подякував красно жертводавцям, а пращаючись з вічевиками, просив, аби в громадї згідно жили і на далї. В своїй бесїдї витолкував, яку силу нарід має в злуцї, а яку одиницями та просив, аби се перше віче в нашій околици не було послїдне, щоб громада постановила собі з нинїшної іскри розпалити правдивий пожар, на котрім має зґоріти ворог України!

Публика нагородила бесїдника грімкими оплесками, і ми тут в імени нашої громади складаємо п. Бичинському сердечне спасибіг.

По відсьпіваню кількох патріотичних пісень вічевики вдоволені розійшли ся домів.

Олекса Кріль, Іван Бриґідир,
секретарі віча.

Brest Litovsk's Fall Recalls Real War Cause.

The fall of Brest Litovsk and its occupation by German and Austro-Hungarian forces recalls one of the deeper causes of this world war—a politico-religious cause which had its beginning in that old Lithuanian (Litovsk) city.

In 1596 the Greek Catholic Church, of Ruthenian rite, up to then, ever since the great Oriental schism, a part of the Greek Orthodox (Russian) Church, solemnly in the Synod of Brest renounced the schism and reunited with the Church of Rome, preserving its own ritual and liturgical language, but returning to the "unity of faith". When as a result of the partition of Poland the majority of Ruthenians*) became Russian subjects, the Muscovite Government at once proceeded to Russify the Ruthenians. Their language, as different from Russian as is Danish from German, was declared a Russian dialect, its use officially prohibited, the name Little Russians was substituted for Ruthenians and the latter forced to join the Orthodox Russian State Church, whose head is the Tsar.

In 1875 the process of "reuniting" th. lost brethren with the Holy Russian Church was accomplished, the last Ruthenian Catholic diocese of Chelm dissolved by a ukase of Alexander II.

* * *

But while in Russia the Ruthenians were robbed of their name, their language and their religion, their kin in Austria-Hungary—four million, most of them in Galicia and some in Bukovina and in Hungary—were left to live their individual life as nation according to the well-defined inner policy of the Dual Monarchy. Lemberg was the seat af a Ruthenian Archbishop, who, incidentally, was deported to Russia as a prisoner after the occupation of Lemberg by the Russians last September.

There are two Ruthenian Suffragan Bishops in Przemysl and Stanislavow. In 1913 the Ruthenian delegates to the Austrian Parliament had even succeeded in passing appropriations for the establishment of a Ruthenian university in Lemberg.

No wonder the "Little Russians" in Russia looked with envy over the border line; no wonder, also, the Russian Government was alarmed at the contagious effects of liberty and self-government upon the oppressed inhabitants of almost one-fifth of the empire. So we see two reasons for Russia in bringing about this war to protect "poor little Serbia". One is Constantinople, an economic political reason, the access to the open sea; the other, Galicia, an inner political reason, the crushing of national ambitions among the individual races that comprise the Russian Empire.

(From the Chicago Examiner, Aug. 27.).

*) The name "Little Russians' was imposed upon them by the Russian Government in the seventeenth and eigtheenth centuries, and the Ukrainians inhabiting Austria did not begin to be called Ruthenians until the eighteenth century. The names of Ukraine and Ukrainians are the only ones in actual use among the "intellectuals" of the nation over a territory of about 850,000 square kilometers, (about 328,185 square miles).

ДЗВОНИ.

(За Конопніцкою).

А як сконав в чорній хатї
Івасенько милий;
Пійшла мати просить дзвонів,
Щоб йому дзвонили.

— Мій синочок, мій рідненький
Лежить в домовинцї,
О заграйте-ж йому, дзвони,
З білої дзвіницї.

Нехай іде, най голос бє
Попід небесами,
Через поля, через лїси,
З шумними вітрами...

Але дзвони тверде серце
І зимну грудь мали:
„Будем йому дзвонить, мамо,
За білі таляри".

І вернула з нарікaнєм
До пустої хати,
Перетрясла усї кути
І сходжене платє...

І не знайшла нїщо більше
Крім одної свити,
Що труп сина почорнїлий
Спочивав накритий.

— Нещаслива-ж моя доле,
Івасеньку милий,
Хиба моє нарікaнє
Будуть днесь дзвонили...

Хиба моє нарікaнє
З росою полине,
Коли тебе на кладбище
Понесуть з хатини!

І винесли з тої хати
Бідну домовину,
А за сином мірить мати
Пустую стежину...

І не грали йому дзвони
З високої вежі,
Лише шумів лїс зелений
І вітерець сьвіжий...

Лише дзвінки лїлїйові,
Що ростуть у борі,
Щоби дзвонить хлопським дітям
В послїдній дорозї.

Перевів Т. Ільченко.

НОВИНКИ.

ТАЛАНОВИТИЙ ХЛОПЕЦЬ.

Сего року укінчив технїчну вистпу школу (Технікал Гай Скул) в Скрентон, Па., 17-лїтний хлопець Михайло Баковський, який заслугує на увагу тим, що між своїми товаришами був завсїгди **першим** у всїх предметах науки. Скрентонські часописи, описуючи працальний вечерок 169 студентів тої школи, які отримали дипльом, помістили портрет Баковського поруч професора і ставлять його за взір другим ученикам.

Михайло Баковський приїхав до Америки зі своїми родичами в роцї 1903 зі Стрілиск нових з Галичини. Родичі його мали ся дуже бідно, бо батько слабував, лиш мати з працї рук удержувала хорого мужа і двоє дїтий. Малий Михась учив ся пильно в школї, а в вільнім часї продавав часописи і помагав своїм зарібком матери. Коли помер батько, мати Михася, одержавши посмертне з Українського Народного Союза, доложила всїх старань, щоби сина вивести в люди. І не завелась бідна мати, бо син нинї вже працює при „Скрентон Електрік Ко." і зможе сам заробити собі на дальші студії та ще і матір запомочи. Михайло Баковський говорить і пише поправно по українськи, а також взяв ся до науки польської мови.

Приклад сей нехай нас учить, що і в біднотї можна дійти до образованя, коли лиш є добра воля. Найґарнїйші люди і ґенії дуже часто добили ся на високі становища власними силами.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

А. Шмиґельський, Шікаґо, Ілл. Коли американська преса подає фалшиві інформації про український нарід, то се буває звичайно з несьвідомости. Американцї взагалї мало знають про Европу, а особливо про східну Европу, де живе наш нарід. Однак обовязком американських Українцїв є подбати, щоби американські часописи, а через них і їх читачі, дізнали ся про наш нарід і про ріжницї між славянськими народами. **Коли хто з Українцїв найде в американській ґазетї фалшиві відомости про наш нарід, то його обовязком є спростувати се.** Американські часописи загалом радо приймають такі спростованя, бо їм ходить о се, щоби їх читачі дізнали ся правди. А коли говорить ся про европейські справи, то се легко їм осягнути тому, що тут в Америцї є іміґранти усїх европейських народів і через такі спростованя американські ґазети можуть мати відомости, так сказати-б, з першого жерела.

На кожду статю чи нотатку в американській пресї, в якій містять ся неправдиві відомости, можна вислати спростованє. В такім спростованю автор може сказати наприклад так:

„Пов. Пане: — Я походжу з Галичини, австрійської провінції, і знаю сей край добре. В західній його части живе (і кільоніями у східній Галичинї) около 3,500.000 Поляків, а у східній Галичинї (і в полудневій части західної її части) живе понад 3,500.000 Українцїв. Українцї живуть також в північно-західній части Буковини і північно-східній частині Угорщини. Разом є їх в Австро-Угорщинї понад 4,250.000. З уваги на те, як бачите, переважна часть гір Карпат в Австро-Угорщинї належить до територіï, заселеної Українцями і тому то Карпати від ріки Дунайця в західній Галичинї до ріки Сучави на Буковинї — **є українськими Карпатами.** Після релїгії Українцї Австро-Угорщини є греко-католиками окрім чверть мілїона Українцїв на Буковинї, котрі є православними. Як бачите, пане редактор, Ви в числї...... своєї часописи фалшиво подали, що жителї Карпат в Австро-Угорщинї є Москалями і московської релїґії. Українцї є цїлком окремим народом від Москалів, а їх релїгія в Австро-Угорщинї не має нічого спільного з московською релїґією, то є православною, якої головою є цар. Чотири мілїони греко-католиків стоїть у звязи з Римом, а чверть мілїона православних підлягає православному патріярхови з Царгорода, а не царському синодови з Петроґраду. **З уваги на те прошу спростувати у своїй часописи, що ті мешканцї Карпат в Австро-Угорщинї, про яких Ви у згаданім числї писали, не є Москалї лише Українцї і не є московської лише української релїґії.** — З поважанєм Н. Н. (ч. дому, улиця).

P. S. Рівночасно посилаю Вам одну (дві, три) анґлійські брошурки про українську справу, з якої (яких) можете близше поінформувати ся про українські землї, український нарід і його відношенє до сусїдів, особливо до Москалів і Поляків".

Коли таке спростованє пішлете, то можна сподївати ся, що часопись його помістить. Добре також є пійти особисто до редактора з готовим спростованєм і з брошурами і просити його, щоби помістив спростованє, зглядно, щоби написав і від себе дещо про український нарід і Україну.

В такий спосіб можна богато зробити, бо читачі американських ґазет дізнають ся про наш нарід та про наші домаганя і в той спосіб українська справа в Америцї буде щораз більше популярна.

Вкінци зазначимо, що треба бути, так сказати-б, — влїзливим і не зражати ся, як американський редактор раз не схоче помістити спростованя, поясненя (у формі листа до редактора), або й окремої статї, але докучати йому і десять разів, або й більше, поки не буде успіху.

Осип Юрій Федькович.

ШЕЛЬВАХ.

Ой та нїкому так, нїкому,
Та як жовнярю молодому
У кабатинцї у ремїню
Ходити шельвах по камїню,
Ой та по зимнім, зимнесеньким
У кабатиню тонесеньким.

Ой ходить шельвах по морозї,
А камінь тріснув на підлозї;
Ой камінь тріснув, жовняр свиснув,
До себе цїпко ґвер притиснув,
Тай білі руки ломле, гріє,
Що аж му серце в грудех млїє...
Ой серце моє кремяноє,
Чому не тріснеш й ти на двоє?

Укрив ся місяць зоронськами,
Заплакав жовняр сльозоньками;
Заплакав жовняр сині очи,
А під ногами сніг скрегоче.
А жовняр ноги підоймає,
До місяченька промовляє:
„Ти місяченьку, перекрою,
Не дай ти, Боже, долю мою!"

ОГОЛОШЕНЯ НАРОДНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ.

Звертаємо увагу всїх наших Земляків у Злучених Державах і Канадї, що Українська Народна Рада отворила щойно бюро під назвою „Народна Канцелярія" для удїлюваня пояснень і інформацій при зносинах зі старим краєм.

До обсягу ділaня „Народної Канцелярії" належить:

1) **Посередничити в пересилцї листів до старого краю. Належитість виносить 25 цнт.** (В тій сумі містить ся вже оплата листу до старого краю, оплата листу зі старого краю і оплата листу до посилаючого).

2) **Удїлювати інформацій і вишукувати місце побуту кревних або знакомих в старім краю. Належитість на покритє коштів, переписки і оголошеня виносить 50 цнт.**

3) **Посередничити при пересилцї гроший до старого краю. Гроші пересилаєть ся через найпевнїйші компанії і по найвисшім курсї.**

4) **Удїлювати ради і вказівки в справах спадкових, військових і т. п.**

Інформації і ради, які мають значінє для ширшого загалу, будуть стало оголошувані в „Свободї".

„Народна Канцелярія" стоїть в зносинах зі всїми важнїйшими комітетами і товариствами в старім краю.

Просимо відносити ся до нас з повним довірєм. Бюро заложене не для зисків, але для охорони наших земляків перед визиском.

Цїлий чистий зиск з доходів бюра призначений на „Фонд визволеня України".

—o—

Послїдні урядові телеґрами з Відня доносять, що східна Галичина по ріку Серет є вже очищена з Москалів. В російських руках находять ся отже ще отсї повіти: Тернопіль, Збараж, Скалат, Теребовля, Гусятин, Чортків і Борщів. Однак є надія, що за кілька днїв і сї околицї будуть зовсїм вільні від Москалів. Тому вже тепер можна висилати через Австрію листи і гроші також і до тих повітів, які ще хвилево є в російських руках.

На вислані гроші пересилаємо банкові посьвідки і повідомляємо про висилку окремим письмом ті особи, до яких гроші зістали вислані. Колиб з якихсь причин гроші не могли бути доручені, будуть вони звернені посилаючому.

Всї чеки, монї ордери і листи адресувати і посилати на адресу:

INFORMATION BUREAU,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Народна Канцелярія
„Укр. Нар. Ради" в Америцї.

СТРІЧА З ЗАКОРДОННИМ УКРАЇНЦЕМ.

Понуро і сумно минали дні. Куди не ступиш, всюди чути московську мову. Цілий той час здавав ся нам довгим, предовгим віком.

Змучена скукою, вийшла я з товаришкою по обіді до саду в холодник. Було се вже по занятю Москалями Перемишля, який від нашого села віддалений всего кільканайцять кільометрів. Несподівано застали ми московського офіцира, який розмовляв з моїм батьком. Коли ми приближили ся, вклонив ся він привітно та лагідним голосом сказав нам своє назвиско Л., учитель реальної школи в Києві; людина дуже симпатична, низкого росту, лице погідне, усьміхнене, а в очах пробивала ся незвичайна щирість.

Перші слова його: — Якою мовою говорите: московською, українською чи польською? — Українською! — сказали ми в один голос. Відповідь наша була йому мабуть пожадана. З його лиця можна було вичитати якусь радість. На хвилю замовчав. Оглядав ся на всі сторони, немов би дивив ся, чи хто не підслухує. Перед ним груба нотатка і олівець. З цікавостю глянули ми на розкинені листки нотатки.

— Таж се українські пісні — сказали ми.

— Так, се українські пісні — сказав він гордо.

— Щоби не думати дуже про війну, займаю ся списуванєм українських пісень і українських звичаїв. Може й ви мені в тім дещо поможете? А може маєте у себе збірку пісень?

На жаль їх у нас не було. З памяти подиктували ми богато українських пісень, якими був він дуже захоплений. Вони зробили на нього велике вражінє. Замкнув нотатку і зачав розмову про наше письменство.

— Чи є у вас які твори українських письменників?

— Та чому ні, є — і просили його зайти до хати. Подали йому пачку книжок. Найбільше було творів І. Франка. На вид українських книжок очи його засяяли. Нервово став перекидати картками. Попав ся йому в руки „Мойсей" І. Франка.

— Хто се той „Мойсей"? Чи се пророк, що провадив нарід ізраїльський до обіцяної землі?

Ми пояснили йому. Поясненя зрозумів вповні.

— Я чув про „Мойсея" І. Франка та маю велику охоту його пізнати. На жаль за великий кордон.. Недавно був я у Львові і хотів бачити ся з І. Франком, але він був недужий і мої бажаня не сповнили ся. У мене є і тепер також кількох українських книжок, але вони є добре запаковані, бо я все в дорозі. Тому не можу ними перед вами похвалити ся.

— Ви певно у Львові в книгарни ім. Шевченка набули їх?

— О ні! Ви ошибнули ся. Книгарня знаходить ся тепер в дуже прикрім положеню, майже не істнує, бо продаж українських книжок заборонена під карою 3.000 рублів — сказав він з жалем в голосі і лиці став якийсь неспокійний. Оглянув ся довкола себе, чи не чув хто його слів. І знов замовк.

Нараз приїхав верхом козак і звістив, що за дві години цілий полк має відїхати. Офіцир з жалем зачав говорити:

— О, се для мене немила несподіванка. Я думав, що буду міг довше з вами побалакати, а то скінчить ся знов до служби. І то під кулі... Але сего я не бою ся; нераз вже чув я сю музику.

На хвилю мов би забув, що знаходимо ся серед московського салдатського моря. І здавало ся нам, що кругом гомонить українська мова, та звенить нарідна пісня. Офіцир мовчки перечитував історію Миколи Аркаса. Лице його усьміхнене, погідне, в очах пробивала ся радість, вдоволенє.

— Ся книжка подобалась мені дуже. Я маю з собою тільки історію М. Грушевського.

— Чи знаєте, що проф. Грушевський арештований? — сказав придавленим голосом.

— Так, ми се чули.

Йшла дальше розмова про наше письменство. Офіцир щораз більше оживлював ся та сказав:

— Може настануть красші хвилі для нас (вказав на себе), та може ми, Українці, будемо свобідні. Тоді стрінемо ся нераз. Я похвалю ся перед вами своїми книжками, а ви покажете мені свої. Зайде між нами веселійша ніж нині розмова. Ми будемо свобідні-вільні, бо ніхто не стане над нами з нагайкою і не скаже „нельзя". Ми певні, що скинемо з себе кайдани!

Відтак розмовляв дальше з моїми родичами. З досадою висказував ся про відносини в Росії, завидував нам свободи в Австрії. Між иншим кажуть родичі, що може по війні не буде таких кордонів, як доси, на що задумав ся і сказав:

— І я думаю, що зникнуть кордони і що кровава війна для нас, Українців, принесе користи — ми станемо жити новим житєм.

— Дуже мені прикро, але мушу з вами попрощати ся, бо вже жде на мене мій товариш — і вказав на коня. — А як буде кордон дальше, то все ж таки наші почуваня однакі. А я лиш прошу вас: Згадайте колись земляка не злим тихим словом.

Всїв на коня і поїхав. Ми дивили ся, аж поки не зник в тумані. Була глубока мовчанка; ми думали про скоре відродженє російської України.

(З віденської „Свободи").

„У НАС НЕ СЛОБІДНО."

На дворі була слота. Мрака сікла дощем. Потяг мав стояти дві години. Я заглянув до ждальні третої кляси. Ударив сопух, духота. Я хотів забрати ся, але зацікавили мене селяни, що сиділи в кутку.

Я увійшов до ждальні. Слухаю і дивлю ся. Пейсатий жид і каправа жидівка пересунули ся попри мене. Якісь дві Мадярки говорили з собою. В кутку сиділи селяни і їли кукурузяний хліб та говорили щось.

Слухаю і нічого не можу вловити. Ані слова. Що се? Приступаю ближче. Вони говорять по угорськи. Мадяри... думаю.

Небавом увійшов ще один стрілець і ми почали розмову. Селяни не дивлять ся вже на хліб, але на нас. Видно, що слухають. Приступаю до них і питаю: „Що ви за одні, добрі люди?"

На се вони відповідають мені: „Ми Русняки".

„Відки?"

„От недалеко звід міста".

Зачали ми розмову. Говорять дивним наголосом. Закидають по угорськи. Замісць вояк кажуть „катуна". Говорили про школи.

„У нас не слобідно по руськи учити!"

„Не слобідно!"

Дивне слово, дивний край. У нас кажуть „свобідно", „свобода".

І богато вони тоді говорили, що для них не „слобідно".

Я все бажав собі заглянути на угорську Україну, щоби пізнати житє. Тепер вперше глянув око в око угорському Українцеви.

Дві години минуло скоро. Я сидів у потязі і думав: „Такий здоровий нарід, а такий прибитий!"

Опісля ми мали часто нагоду говорити з селянами.

В Варпаляні зробили ми спостереженє, що і Мадяр і кольоніст Німець уміє по нашому. Мусіла там тота мова від давна много значити, коли чужі люди також її розмовляють.

Мова селян має много мадярських слів. Навіть в таких случаях, коли мають своє слово, уживають мадярського. Імена власні змадяризовані: Стефан то Іштван а Маринька — Маріщка.

Дмитро Ру—дин.

РОДИМЦІ! СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ТАБЕЛЬКА ПЛАЧЕНЯ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК

до каси Укр. Нар. Союза на фонд посмертний після кляс і віку.

Кляса А $250
Кляса АА $500
Кляса В $750
Кляса С $1000
Кляса ВВ $1500
Кляса СС $2000

Місячна вкладка є стала т. зн. член буде платити тусаму вкладку через ціле житє.

Кляса	A.	AA.	B.	C.	BB.	CC.
вік	на $250	на $500	на $750	на $1000	на $1500	на $2000
18	22	43	65	86	1.29	1.72
19	22	44	66	88	1.32	1.76
20	23	45	68	90	1.35	1.80
21	24	47	71	93	1.40	1.86
22	24	48	72	95	1.43	1.90
23	25	49	74	98	1.47	1.96
24	26	51	77	1.01	1.52	2.02
25	26	52	78	1.04	1.56	2.08
26	27	54	81	1.07	1.61	2.14
27	28	56	84	1.11	1.67	2.22
28	29	57	86	1.14	1.71	2.28
29	30	59	89	1.18	1.77	2.36
30	31	61	92	1.22	1.83	2.44
31	32	63	95	1.26	1.89	2.52
32	33	65	98	1.30	1.95	2.60
33	34	68	1.02	1.35	2.03	2.70
34	35	70	1.05	1.40	2.10	2.80
35	37	73	1.10	1.45	2.18	2.90
36	38	76	1.14	1.51	2.27	3.02
37	40	79	1.19	1.57	2.36	3.14
38	41	82	1.23	1.63	2.45	3.26
39	43	85	1.28	1.69	2.54	3.38
40	44	88	1.32	1.76	2.64	3.52
41	46	92	1.38	1.83		
42	48	96	1.44	1.91		
43	50	1.00	1.50	1.99		
44	52	1.04	1.56	2.08		
45	55	1.09	1.64	2.17		
46	57	1.14	1.71	2.27		
47	60	1.19	1.78	2.37		
48	62	1.24	1.86	2.48		
49	65	1.30	1.95	2.60		
50	68	1.36	2.04	2.72		

Крім місячної вкладки після повисшої табельки кождий член без огляду на стан, вік і клясу платить еще 35 цнт. на слідуючі фонди: 10 ц. на фонд резервовий, 5 ц. на фонд убогих, 3 ц. на фонд народний і 17 ц. на фонд адміністраційний.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА! СКЛИКУЙТЕ ВІЧА В СПРАВІ ВОЄННОЇ ЗАВЕРУХИ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразове поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Василь Карпа пошукує свою сестру **АННУ КАРПА**, родом з села Вірочка, повіт Перемишль. Прибула до Америки перед 7-ма роками і перебувала в Пасейк, Н. Дж. Не маю о ній ніякої відомости. Хто би про ню знав або вона сама, зволить повідомити мене на адресу: Wasyl Karpa, 2326 West 5th St., Cleveland, O. 105-107

МАЮ НА ПРОДАЖ РУСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ РЕСТОРАНТ в дуже добрім і відповіднім місци. Хто купить — не пожалує, але ще подякує. Продаю з причини моєї слабости. Прошу голоситись: 224 E. 3rd St., New York, N. Y. 105-106

Пошукую своїх тіточних братів **ПЕТРА БІЛЯНЮКА і ҐРИЦЬКА ВОЗЬНЯКА**. — Петро Вілянюк є родом з Добровітки, повіт Коломия і там замешкував. Перед двома роками приїхав до Америки і замешкував десь в Ню Йорку. — Грицько Возняк, походив з Камянок Великих, повіт Коломия. Виїхав до Америки перед 7-ма роками, а працював в углевих майнах перед 6-ма роками в місцевости Сентрал, Па. Хто би про них знав, або вони самі, зволить ласкаво зголоситись на адресу: Peter Shkwiruk, 127 — 2nd Street, Passaic, N. J. 104-107

Пошукую свого брата, **СТЕФАНА НОСИК**, зі села Воскресениць, п. Рогатин. 4 роки як приїхав з краю, мав перебувати спочатку в Ню Йорку а пізнійше виїхати до Канади. Хто би о нім знав, чи він сам, нехай напише на адресу: Jawdocha Nosyk, 156 — 1st St., Elizabeth, N. J. 104-106

Пошукую своєї сестри **ГАНЬКИ ТОДОРЧУЧКИ**, з села Хартонівки, пов. Заліщики, Гал. Приїхала до Ню Йорку перед 6-ма роками. Тут віддалась замуж. Хто би про ню знав, або вона сама, нехай донесе на адресу: Hawrylo Szkrabek, P. O. Box 208, Whitby, Ont., Can. 104-106

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗА! СКЛИКУЙТЕ ВІЧА В СПРАВІ ВОЄННОЇ ЗАВЕРУХИ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ!